

Suomen köyhyyden vastainen verkosto EAPN-Fin

Linnéa Partanen

Köyhyyttä kokenut yhteiskuntapolitiikan opiskelija

Kuka kuuntelee köyhää? –verkosto

merecaaa@gmail.com

0504414440

Toimeentulotuki johdanto

- EAPN-Fin verkostossa toimii noin 40 järjestöä ja köyhyyttä kokeneita.
- Uudistus leikkaa toimeentulotuen perusosaa ja poistaa suojaosan, mikä heikentää erityisesti yksin asuvien, lapsiperheiden ja pitkäaikaistyöttömien asemaa.
- Esityksen pyrkimys ohjata köyhyyttä kokevan käyttäytymistä velvoitteiden ja sanktioiden avulla ei ole realistinen eikä johda toivottuihin tuloksiin.
- Lakiesityksen taustaselvitys ei tunnista, että köyhyyttä kokeneet eivät ole itse valinneet vaikeaa taloudellista tilannettaan.
- Hallitusohjelman tavoite puolittaa toimeentulotuen saajien määrä on ristiriidassa edellisten sosiaaliturvaleikkausten kanssa, jotka ovat lisänneet toimeentulotuen käyttöä.
- Esityksessä yhteiskunnan rakenteellisten ongelmien taloudellinen vastuu siirretään yksilöille, jotka ovat kaikkein heikoimmassa asemassa ja joilla on vähäisimmät mahdollisuudet vaikuttaa omaan elämäntilanteeseensa.
- Rangaistuksiin perustuva toimeentulotuen alentaminen ilmentää yksilökeskeistä ihmiskuvaa, jossa yhteiskunnallisten rakenteiden vaikutuksia ei tunnisteta eikä oteta huomioon.

Kansainväliset velvoitteet ja ihmisoikeudet

- Kansainväliset ihmisoikeussopimukset määrittävät sosiaaliturvan vähimmäistason
- Viimesijaisella etuudella tulee kattaa riittävä ravinto, vaatetus ja asunto.
- Suomi on johdonmukaisesti heikentänyt sosiaaliturvan tasoa.
- Vuonna 2021 YK:n sosiaalisten oikeuksien komitea kehotti Suomea parantamaan sosiaaliturvaa ja välttämään siihen tehtäviä leikkauksia.
- Vuonna 2023 komitea katsoi etuuksien tason heikentyneen.
- Hyvinvointivaltio, joka takaisi kaikille yhdenvertaisen mahdollisuuden kouluttautua, työllistyä ja perustaa perhe, on heikentynyt merkittävästi.
- Lakiesityksen tavoitteet lisätä sanktiointi mahdollisuutta ja alentaa toimeentulotuen tasoa jatkavat Suomen harjoittamaa Euroopan sosiaalisen peruskirjan rikkomista.

Toimeentulotuen asiakkuuden syyt

- Toimeentulotuki-asiakkuuden taustalla on usein alentunut toimintakyky, heikentynyt terveydentila ja syrjäytyminen.
- Sanktioilla pyritään vaikuttamaan ihmisten valintoihin
- Jos valinnanmahdollisuuksia ei kasvateta lisäresursseilla koulutukseen, terveydenhuoltoon ja palveluiden saatavuuteen, ei köyhyyttä kokevilla ole todellisia vaihtoehtoja.
- Toimeentulotuen kokonaisuudistuksen negatiiviset seuraukset kohdistuvat erityisesti kaikkein heikoimmassa asemassa oleviin: pienituloisiin, lapsiperheisiin, vammaisiin, asunnottomiin, pitkäaikaissairaisiin ja nuoriin.

Nuorten asema ja syrjäytyminen

- Esitys syventää eriarvoisuutta eri sukupolvien välillä; nuoret ovat valmiiksi heikossa asemassa työmarkkinoilla ja yhteiskunnassa.
- Toimeentulotukea saavat nuoret ovat elämän nivelvaiheissa, jolloin useista yrityksistä huolimatta ovet työpaikkaan tai jatko-opintoihin eivät ole auenneet.
- NEET-nuorilla toimintakyvyn ongelmiin liittyvät mielenterveyden, neuroepätyypillisyyden, köyhyyteen, jotka johtavat syrjäytymiseen.
- Toimeentulotuen alentamisella heikennetään heikossa asemassa olevien nuorten mahdollisuutta normaaliin elämään entisestään.
- Sanktioiden lisääminen ei vahvista nuorten voimavaroja, vaan heikentää niitä.
- Sosiaalisesti ja taloudellisesti kestävä tulevaisuus rakentuu siitä, että jokaiselle nuorelle annetaan mahdollisuus koulutukseen ja työhön.

Köyhyys perheissä

- Lapsiperheköyhyydellä on tutkimusten mukaan yhteys heikompaan terveyteen ja tulotasoon aikuisena.
- Köyhyyden ylisukupolvisuuden kasvattamisella vyörytetään yhteiskunnan eriarvoisuuden vaikutukset seuraaville sukupolville.
- Edellisten sosiaaliturvaleikkausten seurauksena ruoka-avun tarve on kasvanut, joka näkyy ruokajonoissa ja matalankynnyksen palveluita tarjoavissa toimipisteissä.
- Hälyttävin merkki on ollut, että lapsia on tullut yksin jonottamaan ruokaa tai yhteisiin ruokailuihin ilman aikuista.
- Omaishoidon tukea saavat ovat pääasiassa naisia, joilla on kohonnut uupumisriski ja jotka usein joutuvat vähentämään työaikaansa omaishoidon vaativuuden takia.
- Esityksessä jo kuormittavaan elämäntilanteeseen lisättäisiin taloudellisen aseman heikentäminen.

Kohtuullisuus, terveys ja työllistyminen

- THL:n mukaan toimeentulotukea tuen saajan terveydentilalla on vaikutus siihen millaisia sanktioita ja velvoitteita heille on kohtuullista asettaa.
- Vaikka köyhyyttä kokevaa henkilöä rangaistaisiin toistuvasti, se ei takaa työllistymistä – kaikki eivät tule koskaan työllistymään.
- Rangaistus ei paranna terveyttä, tuo koulutusta tai poista muuten haastavaa elämäntilannetta.
- Vaikuttavin tapa tukea työllistymistä olisi tilanne, jossa kaikkea työtä olisi kannattavaa ottaa vastaan, jotta henkilön työmarkkina-arvo paransi.
- Työttömien toimeentulotuen tarpeen vähentäminen edellyttää samanaikaisesti riittävää perusturvaa, pääsyä laadukkaisiin ja tarpeenmukaisiin palveluihin sekä työmarkkinoita, joissa on avoimia työpaikkoja.
- Uudistus ei yksinkertaista tukijärjestelmää, vaan lisää ehtoja ja velvoitteita, mikä tekee tuen hakemisesta entistä vaikeampaa ja lisää väliinputoajien määrää
- Kun yhteiskunnassa vallitsee epävarmuus toimeentulosta, terveydenhuollon tai kuntoutuksen saatavuudesta tai sosiaaliturvan riittävyydestä sillä on monisyisiä ja kauaskantoisia vaikutuksia.

Suomen köyhyyden vastainen verkosto EAPN-Fin

Linnéa Partanen

Köyhyyttä kokenut yhteiskuntapolitiikan opiskelija

Kuka kuuntelee köyhää? –verkosto

merecaaa@gmail.com

0504414440

Kiitos!